ΕΤΟΣ Β. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 4 Μαρτίου 1912 ΑΡΙΘ. 62

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗι Δ'. ΚΥΡΙΑΚΗι ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς ΠΑΥΛΟΥ (ΣΤ'. 13—20).

Ἀδελφοί, τῷ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ, λέγων· «Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε». Καὶ οὕτω μακροθυμήσας, ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. Ἐνῷ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ Ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Ὄχι διὰ νὰ μάθῃ, διότι ὡς παντογνώστης ἐγνώριζεν, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς ὁ ἅγιος Θεὸς τὴν μεγάλην πίστιν τοῦ Πατριάρχου Ἀβραάμ, τὸν διέταξε νὰ τοῦ προσφέρῃ θυσίαν τὸν μονογενῆ του υἱὸν Ἰσαάκ. Ὁ Ἀβραὰμ χωρὶς τὸν παραμικρὸν δισταγμὸν ὑπήκουσεν εἰς τὴν θείαν διαταγὴν καὶ ἡτοιμάζετο νὰ τὴν ἐκτελέσῃ. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐδείχθη τόσῳ φανερὰ ἡ πίστις του πρὸς τὸν Θεόν, ὁ Θεὸς ὄχι μόνον ἠμπόδισε τὴν θυσίαν τοῦ Ἰσαάκ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς πίστεώς του ταύτῃ; ὑπεσχέθη ὅτι «εὐλογῶν εὐλογήσει» τὸ σπέρμα του καὶ «πληθύνων πληθυνεῖ» τοὺς ἀπογόνους του ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Ταῦτα διηγεῖται τὸ ΚΒ΄ κεφάλαιον τοῦ Βιβλίου τῆς Γενέσεως. Ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναπτύσσει εἰς τὸ σημερινὸν ἀνάγνωσμα, ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς αὐτοῦ, τὴν δι' ὅρκου βεβαίωσιν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ τῆς ἐπαγγελίας ταύτης. Καὶ λέγει, ὡς ἠκούσατε, ὅτι ὁ μὲν ἅγιος Θεὸς ἐπεβεβαίωσε τὴν ὑπόσχεσίν του δι' ὅρκου, τὸν ὁποῖον «ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ», ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε μεγαλείτερον ὄν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ ὁρκισθῇ, ὁ δὲ Ἀβραὰμ ἠξιώθη νὰ ἴδῃ ἐκπληρουμένην τὴν θείαν ὑπόσχεσιν «μακροθυμήσας», ἤτοι μὴ δείξας ὀλιγοψυχίαν διὰ τὴν βραδύτητα, ἀλλὰ τοὐναντίον μεγάλην ὑπομονὴν καὶ ἐλπίδα. Εἰς τὴν δι' ὅρκου δὲ ἐπιβεβαίωσιν τῆς ὑποσχέσεώς του προέβη ὁ ἅγιος Θεός, διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς «κληρονόμους τῆς ἐπαγγελίας», εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ, «τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ», ἀπαράλλακτα καθὼς συνειθίζουν οἱ ἄνθρωποι νὰ καταπαύουν τὰς ἀμφιβολίας καὶ φιλονεικίας των δι' ὅρκου, τὸν ὁποῖον ὀμνύουν εἰς τὸ ὄνομα μεγαλειτέρου ὄντος. Τοιουτοτρόπως δὲ ἡμεῖς, «οἱ καταφυγόντες» εἰς τὴν θείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πίστιν, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν «δύο πράγματα ἀμετάθετα», τὰ ὁποῖα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ πραγματοποιηθῶσι, δῆλα δὴ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δι' ὅρκου βεβαίωσιν αὐτῶν, ἔχομεν σπουδαίαν καὶ ἰσχυρὰν αἰτίαν καὶ παρακίνησιν νὰ «κρατῶμεν τῆς προκειμένης ἐλπίδος», νὰ ἐμμένωμεν σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν καὶ ἐλπίδα, ἡ ὁποία χρησιμεύει ὡς ἄγκυρα ἀσφαλὴς καὶ βεβαία διὰ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ καὶ ὡς εἰσιτήριον αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν, ὅπου εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς προτήτερα, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἡμᾶς ὡς «πρόδρομος», ὡς ὁδηγὸς καὶ μεσίτης ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς αἰώνιος ἀρχιερεύς, καθὼς καὶ ὁ Μελχισεδέκ.

Μεγάλην πίστιν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἔδειξεν ὁ Πατριάρχης Ἀβραὰμ εἰς τὸν ἅγιον Θεόν, ἀλλὰ καὶ μεγάλην ἀνταμοιβὴν ἔλαβε παρ' αὐτοῦ διὰ τοῦτο! «Ἐπίστευσεν Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην» (Ῥωμ. Δ΄ 3). Ἐπίστευσεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἀπέκτησε τὸν Ἰσαὰκ κατὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ. Ἔδειξεν ἀληθῆ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἔλαβε τὴν μεθ' ὅρκου διαβεβαίωσιν παρ' αὐτοῦ ὅτι θὰ εὐλογήσῃ τοὺς ἀπογόνους του, ὥστε νὰ πληθύνουν ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης καὶ ὄχι μόνον ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ εἶδεν ἐκπληρουμένην τὴν θείαν

ὑπόσχεσιν. «Ἀβραὰμ ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη» (Ἰωάν. Η΄ 56). Εἶχε πίστιν εἰς τὸν ἅγιον Θεὸν καὶ δι᾽ αὐτὸ ἔγεινε «πατὴρ πλήθους ἐθνῶν» καὶ πρόγονος κατὰ σάρκα τοῦ Σωτῆρος. Τοιαύτας μεγάλας ἀνταμοιβὰς λαμβάνουν παρὰ τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὅσοι ἔχουν τοιαύτην πίστιν, οἵα ἦτο ἡ τοῦ Ἀβραάμ, ὥστε καὶ τὸ προσφιλέστερόν του ἐν τῷ κόσμῳ πρόσωπον, τὸν μονογενῆ του υἱὸν Ἰσαὰκ μετὰ προθυμίας ἀπιστεύτου νὰ φανῇ πρόθυμος νὰ θυσιάσῃ πρὸς χάριν τοῦ πιστευομένου Θεοῦ. Τοιαύτην πίστιν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, χρεωστοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἔχωμεν πρὸς τὸν ἅγιον Θεόν, ἐὰν ἐπιθυμοῦμεν σοβαρῶς καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν νὰ σώσωμεν, καὶ τὴν εὐτυχίαν τὴν ἀληθῆ καὶ πραγματικὴν εὐτυχίαν ν᾽ ἀπολαύσωμεν κατὰ τὴν ἐπίγειον ἡμῶν ζωήν. Καὶ περὶ μὲν τῆς ψυχικῆς σωτηρίας, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡ εἰς τὸν Θεὸν πίστις, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπεκταθῶμεν, ἀφοῦ αὐτὸ τὸ στόμα τῆς ἀληθείας ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διαβεβαιοῖ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ του λέγων «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται» (Μαρκ. ΙΣΤ΄ 16) καὶ «ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται» (Ἰωάν. ΣΤ΄ 35). Περὶ δὲ τῆς ἀληθοῦς εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡ πίστις ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ, διὰ νὰ πεισθῶμεν, ὅσοι διὰ διαφόρους λόγους καὶ αἰτίας προσποιούμεθα ὅτι ἀμφιβάλλομεν, δὲν ἔχομεν νὰ κάμωμεν τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ σκεφθῶμεν ὅτι εὐτυχία πραγματικὴ χωρὶς ἠθικὴν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ· ἀλλὰ ἡ ἠθικὴ εἶναι ὁ καρπὸς τῆς πίστεως· καὶ ὅπως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραχθῇ καρπὸς χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ καρποφόρον δένδρον, τοιουτοτρόπως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἠθικὴ χωρὶς νὰ προϋπάρξῃ πίστις. Τόσῳ οἱ λαοί, ὅσῳ καὶ τὰ ἄτομα ἔχουν ἠθικὰς ἀρχάς, ζῶσιν ἠθικοί, ὅταν ἔχουν πίστιν ἀληθινήν, πίστιν ἀποδεικνυομένην εἰς τὰ ἀγαθὰ ἔργα. Βάσις λοιπὸν καὶ θεμέλιον τῆς ἐπιγείου ἡμῶν εὐτυχίας εἶναι ἡ εἰς τὸν Θεὸν πίστις, ἀλλὰ ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ πίστις, ἡ ἐκδηλουμένη εἰς τὰ ἔργα. Ἡμεῖς ὅμως —διὰ νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν— θέλομεν ν᾽ ἀπολαμβάνωμεν τ᾽ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς πίστεως, χωρὶς νὰ ἔχωμεν πραγματικὴν πίστιν. Θέλομεν δῆλα δὴ νὰ λαμβάνωμεν, χωρὶς νὰ δίδωμεν, νὰ πληρωνώμεθα, χωρὶς νὰ ἐργαζώμεθα. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι καὶ παράλογον καὶ ἄδικον καὶ ἀδύνατον. Μόνον ὅταν ἔχωμεν ἀληθινὴν πίστιν, ἐνδυναμώνομεν καὶ ζωογονοῦμεν δι᾽ αὐτῆς τὴν ἐξ αὐτῆς γεννωμένην ἠθικήν, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ εὐτυχία καὶ τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν ἀτόμων.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς περὶ πίστεως διδασκαλίας μᾶς παρουσιάζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ σημερινὸν ἀνάγνωσμα καὶ ἓν σπουδαῖον ζήτημα, τὸ ζήτημα τοῦ ὅρκου. Μᾶς λέγει δῆλα δὴ ὅτι ὁ Θεὸς ὡρκίσθη «ὤμοσε καθ᾽ ἑαυτοῦ». Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης φαίνεται ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἀπηγόρευε τὸν ὅρκον, ἀλλὰ καὶ ἐπέβαλλεν αὐτὸν «Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὀμῇ» (Δευτ. ΣΤ΄ 13), ἀλλὰ καὶ διετύπωσεν αὐτὸν

«ὀμνύων τῷ ὀνόματί μου, ζῇ Κύριος» (Ἱερεμ. ΙΒ΄ 16). Τουναντίον δὲ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, ὄχι μόνον δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλὰ καὶ ἀπαγορεύεται παντάπασιν ὁ ὅρκος. «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως» λέγει αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς (Ματθ. Σ΄ 34). «Μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον» παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος (Ε΄ 12). Ἀλλ' ὁ πάλαι λαλήσας Θεὸς ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ (Ἑβρ. Α΄ 1). Ὁ Θεὸς ὁ ἐπιβάλλων τὸν ὅρκον ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀπαγορεύει αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ. Αὐτὸ εἶναι ἀληθές· ἀλλ' ἡ παρατηρουμένη αὕτη διαφορὰ ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐκείνη «παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν» (Γαλ. Γ΄ 24). Κατὰ ταύτην «οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμέν» (ἔνθ. ἀνωτ. 25). Ἡ Παλ. Διαθήκη προπαρεσκεύαζε τοὺς ἀνθρώπους δι' ἁπλουστέρας καὶ εὐκολωτέρας διδασκαλίας. Ἡ Καινὴ Διαθήκη τελειοποιεῖ τὰ ἁπλούστερα καὶ προβιβάζει αὐτὰ εἰς τελείαν καὶ ὑψηλὴν διδασκαλίαν. Ἐκείνη παραγγέλλει νὰ μὴ λαμβάνωμεν «ἐπὶ ματαίῳ» τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ πρὸς βλάβην τοῦ πλησίον (Ἐξ. Κ΄ 7 καὶ Λευϊτ. ΙΘ΄ 20). Αὕτη δὲ ἀπαγορεύει τὸν ὅρκον παραγγέλλουσα νὰ εἶναι ὁ λόγος ἡμῶν πάντοτε ἀληθινός, διὰ νὰ μὴ παρουσιάζηται ἡ ἀνάγκη νὰ βεβαιῶμεν αὐτὸν δι' ὅρκου (Ἰακ. Ε΄ 12). Κατὰ ταῦτα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἔχομεν χρέος ν' ἀποφεύγωμεν τοὺς ὅρκους καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ συνηθείας κακῆς καὶ διὰ μηδαμινὰς αἰτίας γινομένους. Μόνον ὅταν ἐπιβάλλῃ αὐτὸν ἡ Ἀρχή, ἠμποροῦμεν ἄνευ ἁμαρτίας νὰ ὁρκιζώμεθα, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν· διότι ἀφοῦ ὁ ὅρκος ἀπολύτως ἀπαγορεύεται καὶ χαρακτηρίζεται ὡς ἁμαρτία, ἠμποροῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν πόσῳ μεγάλη καὶ ἀπερίγραπτος ἁμαρτία εἶναι ἡ ψευδορκία! Εἶναι τελεία ἄρνησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· εἶναι ἡ μεγαλειτέρα καὶ ἡ βαρυτέρα ἁμαρτία, εἰς τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖ νὰ ὑποπέσῃ ὁ Χριστιανός, διότι ὁ ψεύδορκος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι λέγει ψεύματα, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀσεβεῖ πρὸς τὸν Θεόν, δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ φονεύς, διότι μὲ τὴν ψευδορκίαν του γίνεται παραίτιος νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀθῷος, ὡς κλέπτης, διότι μὲ τὴν ψευδορκίαν του ἀφαιρεῖ τὴν περιουσίαν τοῦ ἄλλου. Μακρὰν λοιπόν, ἀδελφοί, ἀπὸ τοὺς ἐκ συνηθείας ὅρκους καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν βδελυρὰν ψευδορκίαν! Ἂς ζῶμεν καὶ ἂς πολιτευώμεθα μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ σχηματίσουν οἱ ἄνθρωποι πεποίθησιν περὶ τῆς τιμιότητος καὶ φιλαληθείας μας καὶ νὰ μὴ παρουσιάζεται ἀνάγκη νὰ ἐπικυρώσωμεν τοὺς λόγους μας δι' ὅρκου.. «Ἤτω τὸ ναὶ ἡμῶν ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ». Ἀφ' ἑαυτῶν, ἀδελφοί, ποτὲ μὴ ὁρκιζώμεθα. Ὅταν δὲ ὑποτασσόμενοι «ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις» ὑποβαλλώμεθα εἰς ὅρκον, ἂς προσέχωμεν πολὺ νὰ μὴ ψευδορκῶμεν, διὰ νὰ ἀποφεύγωμεν καὶ τὰς συνεπείας τῆς ψευδορκίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι, ἀπώλεια τῆς ἐκτιμήσεως τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων καὶ αἰωνία καταδίκη, τῆς ὁποίας εἴθε πάντες ν' ἀπαλλαχθῶμεν.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΕΚΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Β΄.

«Οὐ φονεύσεις».

Εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν κατέδειξα ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ φόνου εἶναι ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πανάρχαιος. Κατέδειξα ἐπίσης ὅτι ὁ Θεὸς βδελύσσεται τὸν παραβαίνοντα τὴν ἐντολὴν ταύτην, *«ἄνδρα αἱμάτων βδε- » λύσσεται Κύριος»*. Μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀνάπτυξιν καὶ ἄλλων συναφῶν ζητημάτων.

«Οὐ φονεύσεις». Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ φονεύειν εἶναι γενική. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς τὸ διαπράττειν φόνον· ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπει ἐπίσης τὸ νὰ θανατώνηται ἄνθρωπος δι' οἱονδήποτε λόγον, ἐκτὸς τοῦ λόγου τοῦ ἐπιβάλλοντος τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν καὶ περὶ τοῦ ὁποίου θὰ ὁμιλήσωμεν ἐν ἄλλῃ ὁμιλίᾳ. Διὰ νὰ γείνω ὅμως καταληπτὸς θὰ ὁμιλήσω διὰ παραδειγμάτων.

Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς τὸ φονεύειν ἄλλον ἄνθρωπον. Ὑποθέσατε ὅτι ἄνθρωπός τις κέκτηται ὑπεροχήν τινὰ ἐπὶ τῶν ὁμοίων αὐτῷ ἀνθρώπων, τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πλούτου ἢ τῆς εὐγενείας ἢ τοῦ ἀξιώματος· εἶναι λ. χ. βασιλεὺς ἢ ἄρχων ἢ ἐκ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰς τοῦτον νὰ φονεύῃ δυνάμει μόνης τῆς ὑπεροχῆς του ταύτης, χωρὶς, ἐννοεῖται, νὰ ὑπάρχῃ προηγουμένη δικαστικὴ ἀπόφασις; Οὐχὶ βεβαίως. Εἶναι ἀπηγορευμένον καὶ εἰς τούτους τὸ φονεύειν. Τὸ ***«οὐ φονεύσεις»*** ἐπεκτείνεται ἐπὶ πάντα ἄνθρωπον οἱανδήποτε ὑπεροχήν, οἱονδήποτε ἀξίωμα καὶ ἂν κατέχῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀχαὰβ καὶ Ναβουθαὶ ὅλοι γνωρίζομεν. Ὁ βασιλεὺς Ἀχαὰβ ἠθέλησε νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν κατοχήν του τὴν ἄμπελον τοῦ πτωχοῦ ὑπηκόου του Ναβουθαί. Ὁ Ναβουθαὶ ἠρνήθη νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἄμπελον, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἦτο πατρική του κληρονομία καὶ ἑπομένως ἱερὸν δι' αὐτὸν πρᾶγμα. Ἡ σύζυγος τοῦ Ἀχαὰβ Ἰεζάβελ τῇ συναινέσει καὶ τοῦ Ἀχαὰβ διατάττει νὰ φονευθῇ ὁ Ναβουθαί. Τούτου γενομένου ὁ Ἀχαὰβ κληρονομεῖ τὴν ἄμπελον. Ἀλλὰ τί συμβαίνει; Ἀποστέλλει πρὸς αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀμέσως τὸν Προφήτην Ἠλίαν, ὅστις λέγει εἰς τὸν δολοφόνον βασιλέα:Τάδε λέγει Κύριος· ἔγεινες φονεὺς καὶ κληρονόμος ἐν ταὐτῷ; Ἤξευρε ὅμως ὅτι εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ὅπου ἔγλυψαν οἱ χοῖροι καὶ οἱ σκύλοι τὸ αἷμα τοῦ Ναβουθαὶ, ἐκεῖ θέλουν γλύψει καὶ τὸ ἰδικόν σου. Ἡ δὲ γυνή σου Ἰεζάβελ θέλει καταφαγωθῇ ἀπὸ τοὺς σκύλους. *«Ὡς σὺ ἐφόνευσας,*

» *διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος· ἐν παντὶ τόπῳ ᾧ ἔλειξαν οἱ ὗες καὶ οἱ κύ-*
» *νες τὸ αἷμα Ναβουθαὶ, ἐκεῖ λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά σου, καὶ αἱ πόρ-*
» *ναι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου..... Καὶ τῇ Ἰεζάβελ ἐλάλησε Κύριος*
» *λέγων· Οἱ κύνες καταφάγονται αὐτήν*». Ἐκ τῆς ἱστορίας ταύτης καταδείκνυται ὅτι τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα οὐδόλως συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ μὴ χαρακτηρισθῶσιν ὁ Ἀχαὰβ καὶ ἡ Ἰεζάβελ φονεῖς, καὶ μάλιστα φονεῖς ἀποτρόπαιοι καὶ βδελυροί. Οὐδεὶς λοιπὸν οἱανδήποτε καὶ ἂν κατέχῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ φονεύῃ τὸν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἢ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ διατελοῦντα ἄνθρωπον.

Προβῶμεν ἤδη εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν. Ὑποθέσατε ὅτι ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπάρχει ἄνθρωπός τις οὐτιδανὸς ἀνάξιος πάσης προσοχῆς, ἢ ἄνθρωπός τις ὅστις εἶναι αὐτόχρημα βάρος τῆς γῆς, ἢ εἶναι ἐπαίτης, ἢ διάγει βίον πλάνητα ὡς ὁ Κάϊν, ἢ εἶναι ἔκτρωμα τῆς φύσεως, ἢ παράφρων καὶ μάλιστα παράφρων ἐπικίνδυνος, ἢ εἶναι γέρων τις, ὅστις καταντᾷ φορτίον καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους, ἢ εἶναι στρατιώτης θανασίμως πληγωμένος ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, εἰς ὃν ὑπολείπεται ἡ τελευταία μόνη πνοή, ἢ εἶναι ἀρτιγέννητον βρέφος παραμεμορφωμένον καὶ προωρισμένον, ἐὰν ζήσῃ, νὰ γίνῃ βάρος εἰς τὴν κοινωνίαν, ἢ εἶναι ἔμβρυον οὔπω γεννηθὲν, ἢ διὰ νὰ προχωρήσωμεν καὶ μακρύτερον ἀκόμη εἶναι σπέρμα ἀνθρώπου μόλις εἰσελθὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς μητρὸς καὶ οὔπω γονιμοποιηθέν, τὰ ὄντα ταῦτα καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ τελευταῖα δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ φονεύωμεν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς κοινωνίας ἀπὸ τῶν τοιούτων. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡμῖν τὸ τοιοῦτον. «*Οὐ φονεύσεις*» εἶπεν ὁ Θεός, χωρὶς οὐδεμίαν νὰ κάμῃ διάκρισιν. Οὐδεμίαν ζωὴν λοιπόν, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι αὕτη, ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ ἐξαφανίζωμεν, οὐδένα ἄνθρωπον, οἷος δήποτε καὶ ἂν ᾖ οὗτος, ἐπιτρέπεται νὰ φονεύωμεν· ὁ οὐτιδανὸς ἐκεῖνος καὶ ἀνάξιος προσοχῆς εἶναι ἄνθρωπος, τὸ βάρος ἐκεῖνο τῆς γῆς εἶναι ἄνθρωπος, ὁ ἐπαίτης εἶναι ἄνθρωπος, ὁ διάγων τὸν πλάνητα βίον εἶναι ἄνθρωπος, τὸ ἔκτρωμα ἐκεῖνο τῆς φύσεως εἶναι ἄνθρωπος, ὁ παράφρων ἐπίσης εἶναι ἄνθρωπος, ὁ γέρων ἐκεῖνος ἢ ὁ παραλυτικὸς εἶναι ἄνθρωπος, ὁ ἠκρωτηριασμένος ἐκεῖνος στρατιώτης εἶναι ἄνθρωπος, τὸ ἀρτιγέννητον ἐκεῖνο βρέφος εἶναι ἄνθρωπος, τὸ ἔμβρυον ἐπίσης εἶναι ἄνθρωπος, καὶ τὸ σπέρμα ἐκεῖνο τὸ μετασχηματιζόμενον ἤδη εἰς ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἔκφρασιν ἀρχαίου ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως εἶναι ἄνθρωπος. Τὸν ἄνθρωπον δὲ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεταί σοι, Χριστιανέ μου, νὰ φονεύσῃς, οἷος δήποτε καὶ ἂν ἦναι οὗτος· ἀρκεῖ μόνον ὅτι εἶναι ἄνθρωπος. Ποῖος ἄλλος ἐκ τῶν κακούργων τῆς γῆς εἶναι βδελυρώτερος τοῦ ἀδελφοκτόνου Κάϊν; Καὶ ὅμως ὁ Θεὸς ἐντέλλεται· «*πᾶς ὁ ἀποκτείνας*
» *Κάϊν, ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει*», ἤτοι πᾶς ὅστις ἤθελε φονεύσῃ τὸν Κάϊν θὰ γείνῃ καὶ αὐτὸς φονεὺς καὶ καθὸ τοιοῦτος θὰ τιμωρηθῇ ἑπτάκις. Τὴν ἱστορίαν τοῦ θανάτου τοῦ Σαοὺλ ὅλοι γνωρίζομεν. Ὁ Σαοὺλ μαχόμενος κατὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐπληγώθη καὶ ἔπεσε· τότε ἐκάλεσε νεανίσκον Ἀμαληκίτην καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ τὸν θανατώσῃ διὰ νὰ μὴ περιπέσῃ ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων. Ὁ Ἀμαληκίτης ἰδὼν ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον ζωὴ εἰς τὸν βασιλέα ἐθανάτωσεν αὐτόν. Καίτοι δ' ὁ Ἀμαληκίτης οὗτος ἐξετέλεσε διαταγὴν τοῦ βασιλέως, καίτοι ἐθανάτωσεν αὐ-

τὸν πνέοντα τὰ λοίσθια, ἐν τούτοις ἐχαρακτηρίσθη καὶ ἀνεκηρύχθη φονεὺς καὶ ἐτιμωρήθη ὡς φονεὺς ὑπὸ τοῦ Δαυΐδ. «*Καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυΐδ. » Πῶς οὐκ ἐφοβήθης ἐπενεγκεῖν χεῖρά σου διαφθεῖραι τὸν Χριστὸν Κυ- » ρίου; Καὶ ἐκάλεσε Δαυΐδ ἓν τῶν παιδαρίων αὐτοῦ, καὶ εἶπε· προσελθὼν » ἀπάντησον αὐτῷ. Καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ ἀπέθανε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐ- » τὸν Δαυΐδ· τὸ αἷμά σου ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου, ὅτι τὸ στόμα σου ἀπε- » κρίθη κατὰ σοῦ, ὅτι ἐγὼ ἐθανάτωσα τὸν Χριστὸν Κυρίου*». Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρώδην, ὅστις ἐθανάτωσε χιλιάδας βρεφῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω ἡ Ἐκκλησία οὐ παύεται ἀνακηρύττουσα φονέα, καὶ μάλιστα ὡς τὸν σκληρότερον καὶ ἀπανθρωπότερον τῶν φονέων.

Πόσοι ὅμως δὲν ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἔτι Ἡρῶδαι μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν! Πόσαι μητέρες διὰ νὰ καλύψωσι τὸ αἶσχος τῆς ἑαυτῶν ἀτιμίας δὲν μεταχειρίζονται φάρμακα καὶ δὲν καταφεύγουσιν εἰς πλεῖστα ὅσα μέσα διὰ νὰ προκαλέσωσιν ἔκτρωσιν φονεύουσαι οὕτω τὰ ἔμβρυα ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλποις αὐτῶν! Πολλαὶ δὲ τῶν μητέρων τούτων διὰ τῶν φαρμάκων καὶ τῶν ἄλλων μέσων, ὧν ποιοῦνται χρῆσιν, γίνονται πολλάκις φονεῖς ἑαυτῶν καὶ τῶν ἰδίων τέκνων. Ἄλλαι πάλιν μητέρες τίκτουσι μὲν τὰ ἑαυτῶν τέκνα ὑγιᾶ καὶ ἀρτιμελῆ, ἀλλ᾽ ὅπως ἀποκρύψωσι τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν ἐκθέτουσι ταῦτα εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν, ἢ εἰς τοὺς δρόμους, ὅπου πολλάκις γίνονται βορὰ τῶν κυνῶν, ἢ καὶ στραγγαλίζουσι ταῦτα ἅμα γεννώμενα. Ὅλαι αἱ τοιούτου εἴδους μητέρες καὶ εἶναι καὶ λέγονται φονεῖς, καθὼς ἐπίσης καὶ ὅσαι ἐξ ἀμελείας ἢ ἀπροσεξίας γίνονται παραίτιοι τοῦ θανάτου τῶν ἑαυτῶν τέκνων, ὧν ἄλλα μὲν εὑρίσκουσι τὸν θάνατον εἰς τὸ πῦρ καὶ ἄλλα εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἄλλα ἐν αὐτῇ τῇ μητρικῇ ἀγκάλῃ. Ταῦτα πάντα δέον νὰ ἔχωσι ὑπ᾽ ὄψει αἱ ἐγκυμονοῦσαι γυναῖκες καθὼς καὶ ὅσαι ἔχουσι γίνει ἤδη μητέρες καὶ νὰ προσέχωσι μὴ γίνωσι φονεῖς ἑκουσίως εἴτε ἀκουσίως, διότι τὸ ἀφαιρεῖν τὴν ζωὴν τοῦ γεννηθέντος ἢ τοῦ μέλλοντος νὰ γεννηθῇ εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔγκλημα, εἶνε καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἕτερον φόνος.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόναι αἱ μητέρες αἱ ὑποπίπτουσαι εἰς τὸ ἔγκλημα τοῦ φόνου, εἶναι καὶ οἱ πατέρες ἐκεῖνοι, οἵτινες φέρονται βαναύσως πρὸς τὰς ἐγκυμονούσας συζύγους αὐτῶν. Οὗτοι ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς ὀργῆς αὐτῶν, ἢ ἐν τῇ μέθῃ αὐτῶν ἐπιπίπτουσιν ἀγρίως διὰ κτυπημάτων καὶ λακτισμάτων κατὰ τῶν ἰδίων συζύγων καὶ προκαλοῦσιν οὕτω ἐκτρώσεις, ἤτοι γίνονται φονεῖς τῶν ἰδίων τέκνων χειρότεροι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡρώδου. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ τῶν θηριομόρφων ἐκείνων τεράτων, περὶ τῶν ψευδοχριστιανῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀφ᾽ οὗ ἐπὶ ὑποσχέσει γάμου κορέσωσι τὰς κτηνώδεις αὐτῶν ὀρέξεις ἐπὶ παρθένων ἀθώων, καὶ ἀποκτήσωσιν ἐξ αὐτῶν τέκνα παραδίδουσιν εἶτα αὐτὰς εἰς δυσωνύμους οἴκους, ὅπου τὰ μὲν τέκνα εὑρίσκουσι πολλάκις οἰκτρὸν θάνατον, αἱ δὲ μητέρες ἀποθνήσκουσι τὸν ψυχικὸν θάνατον; Οἱ τοιοῦτοι εἶναι φονεῖς μυριάκις χείρονες τοῦ Ἡρώδου. Φονεῖς ἐπίσης εἶναι καὶ οἱ πατέρες ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐγκαταλείπουσι τὰ θύματα τῆς ἑαυτῶν κτηνωδίας εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν τύχην, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου πολλάκις καὶ μητέρες καὶ τέκνα θνήσκουσι τὸν ἐξ ἀσιτίας θάνατον. Φονεῖς εἶναι καὶ ὅσοι νόμιμοι σύζυγοι ἀπαρνοῦνται μετὰ πείσματος ἀλλήλους καὶ ἀφήνουσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα ἀπροστάτευτα καὶ ἄνευ ἄρτου καὶ ἐνδύματος, γίνονται δ᾽ οὕτω παραίτιοι τοῦ θανάτου αὐτῶν.

Λοιπὸν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται τὸ φονεύειν οὔτε τὰ γεννηθέντα ἤδη τέκνα, οὔτε τὰ μέλλοντα γεννηθῆναι, οὔτε τὸν ἠκρωτηριασμένον καὶ ἑτοιμοθάνατον στρατιώτην ἢ οἱονδήποτε ψυχορραγοῦντα ἄνθρωπον, οὔτε τὸν τῇδε κἀκεῖσε περιπλανώμενον ἄνθρωπον, οὔτε τὸν ἐπαίτην, οὔτε τὸν παράφρονα, οὔτε τὸν παραλυτικὸν καὶ ἐσχατόγηρον, οὔτε οἱονδήποτε ἄνθρωπον ὅσον ἄχρηστος καὶ ἂν ἦναι οὗτος εἰς τὴν κοινωνίαν. Τοὺς τοιούτους ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ φονεύωμεν· πρὸς τούτους μάλιστα ἀπ' ἐναντίας ἐπιβάλλεται ἡμῖν νὰ δεικνύωμεν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον καὶ ἰδιάζουσαν μέριμναν διότι οἱ ἀσθενεῖς οὗτοι εἶνε ἄνθρωποι εἶνε ἀδελφοὶ ἡμῶν. Τούτους ὀφείλομεν νὰ περιθάλπωμεν καὶ δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων νὰ ἀφαρπάζωμεν ἐκ τῶν ὀνύχων τοῦ θανάτου. Ὁ Εὐαγγελικὸς Νόμος ὁ συμπληρώσας τὸν νόμον τῶν ***ἀρχαίων*** δὲν θεωρεῖ ἀρετὴν τὸ μὴ φονεύειν ἁπλῶς, ἀλλ' ἀρετὴν ἀνακηρύττει καὶ ἀναγνωρίζει τὸ ἀγαπᾶν καὶ προστατεύειν τὸν ἀνάπηρον καὶ πάντα ἄνθρωπον πάσχοντα καὶ χρήζοντα περιθάλψεως. Ὁ Εὐαγγελικὸς δ' οὗτος Νόμος εἶναι ὁ ἱδρύσας τὰ λεπροκομεῖα καὶ γηροκομεῖα καὶ πτωχοκομεῖα καὶ νοσοκομεῖα καὶ φρενοκομεῖα καὶ βρεφοκομεῖα καὶ ξενῶνας καὶ τὰ πολυειδῆ καὶ πολυώνυμα ἄσυλα τῶν πασχόντων, ἐν οἷς εὑρίσκουσι σήμερον περίθαλψιν καὶ θεραπείαν πάντες ἐκεῖνοι, οὓς ἀξίους θανάτου ὑπελάμβανεν ἡ εἰδωλολατρεία. Ἰδοὺ ποῖα αἰσθήματα πρέπει νὰ διεγείρῃ ἐν ἡμῖν ἡ θέα τῶν πασχόντων, αἰσθήματα οἴκτου, αἰσθήματα φιλανθρωπίας καὶ εὐαγγελικῆς ἀγάπης. Ὁ ἐμπεσὼν εἰς τοὺς λῃστὰς καὶ ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ κείμενος, ἔπνεε τὰ λοίσθια, ἦτον ἑτοιμοθάνατος. Ἀλλ' ὁ διελθὼν ἐκεῖθεν καλὸς Σαμαρείτης τῆς Εὐαγγελικῆς παραβολῆς ἰδὼν αὐτὸν δὲν ἀντιπαρῆλθεν, ὅπως οἱ προηγηθέντες αὐτοῦ, ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ Λευΐτης, ἀλλὰ κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπέχεεν ἐπ' αὐτῶν ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ ἐπιβιβάσας τοῦτον ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, ὅπου συνέστησε τὴν ἐπιμέλειαν καὶ περίθαλψιν αὐτοῦ. Ἰδοὺ ποῖον εἶναι τὸ καθῆκον τοῦ Χριστιανοῦ ἀπέναντι τῶν ὁμοίων αὐτῷ ἀνθρώπων, οὐχὶ τὸ νὰ ἀφήνωμεν τὸν πλησίον ἡμῶν νὰ ἀποθνήσκῃ, διότι τότε γινόμεθα φονεῖς, ἀλλὰ νὰ ἐπιχέωμεν ἐπὶ τῶν πληγῶν αὐτοῦ ἔλαιον καὶ οἶνον. Ἰδοὺ ποία εἶναι ἡ συμπλήρωσις τῆς ἐντολῆς τοῦ «***οὐ φονεύσεις***», ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ «*πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως*».

Χριστιανοί μου ἀγαπητοί! Ὅταν ἀτενίζωμεν τὸ ὄμμα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, τοὺς ὁμοίους ἡμῖν ἀνθρώπους, οἱοιδήποτε καὶ ἂν ἦναι οὗτοι, εἴτε οἰκεῖοι ἡμῶν καὶ φίλοι, εἴτε ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι, εἴτε πτωχοὶ καὶ ἀνάπηροι, εἴτε ἀσθενεῖς καὶ πάσχοντες, πάντοτε ἂς φέρωμεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου πρὸς τὸν ἄγνωστον αὐτῷ Ἰουδαῖον καὶ ἂς φερώμεθα καὶ ἡμεῖς πρὸς πάντας, ὅπως καὶ ἐκεῖνος πρὸς τὸν ἡμιθανῆ τυγχάνοντα Ἰουδαῖον. Ἡ μεγάλη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐντολὴ «*πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως*» ἂς κανονίζῃ ἑκάστοτε τὴν πρὸς τὸν πλησίον συμπεριφορὰν ἡμῶν. Τὸ «*πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως*» ἂς ἀντηχῇ εἰς τὰ ἡμέτερα ὦτα ὁσάκις ἀντιμετωπίζομεν τὴν δυστυχίαν. Ἂς ἔχωμεν πάντοτε ὡς Νόμον καὶ ὡς πηδάλιον τοῦ ἡμετέρου βίου τὸ πρόσταγμα τοῦ Σωτῆρος «***πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως***». Γένοιτο!